

LẬP TRƯỜNG

TUẦN BÁO CHÍNH TRỊ - VĂN HÓA - XÃ HỘI

Chủ nhiệm: TÔN THẬT HẠNH Chủ bút: LÊ TUYẾN Tổng thư ký Tòa soạn: CAO HUY THUẬN

Thứ Bảy: 17-10-1964

Trong số này:

- PHẬT GIÁO VỚI CỘNG SẢN
- VỀ MỘT QUAN NIỆM CHÔNG CỘNG
- Thư gởi THỦ TƯỚNG NGUYỄN KHÁNH
- DANH DỰ QUÂN ĐỘI
- CON SƯ IỬ NĂM NGŨ
- NGŨ ĐÌNH CẦN BẢO MỘNG
- SƠN TINH THỦY TINH
- VIỆT NAM VÀ CHÍNH THỀ ĐẠI NGHỊ

KHI CÁC ÔNG THƯỢNG ĐI TÌM MỘT NGƯỜI...

Anh ơi, bây giờ anh ở đâu?!
Bến Hải hay Cà Mau?...

Từ khi Thượng Hội Đồng Quốc Gia được thành lập, dân chúng đã đặt hy vọng vào cơ sở tối cao ấy của quốc gia để ổn định tình thế. Trước hết bằng cách soạn thảo và ban hành Hiến Chương Lâm Thời. Thứ đến, thành lập một chính phủ dân sự để chấm dứt tình trạng vô quyền hiện tại. Và từ sự tiếp nhận quyền hành từ tay Quân đội giao trả đúng với tinh thần tuyên cáo 27-8-1964, Thượng Hội Đồng sẽ triệu tập Quốc Hội Lập Hiến để chấm dứt tình trạng lâm thời. Bao nhiêu hy vọng ấy của người dân đến nay chưa thấy được sự thực hiện. Chỉ vì sự làm việc chậm chạp của Thượng Hội Đồng. Giữa cảnh chiến tranh hiện tại, trước sự khiêu khích của những kẻ thù dân tộc đang hằng ngày ném đá giầu tay, trước những âm mưu đen tối của những con người còn nhiều tham vọng, Thượng Hội Đồng có lẽ nên gấp rút đem lại cho dân một nguồn ánh sáng mới, để nhân dân có thể tin tưởng mạnh thêm lên. Sự chờ đợi của nhân dân, suốt một năm nay kể cũng đã quá nhiều, và càng đợi chờ sự ổn định tình thế của nước nhà, thì lại càng làm lợi cho Cộng sản. Cho nên muốn chống lại ngoại xâm thì phải thanh toán cho xong những vấn đề của nội bộ, để có thể thống nhất đường lối chính sách. Chứ càng kéo dài tình trạng này thêm ra, chỉ càng gây nhiều hoang mang chia rẽ.

Thượng Hội Đồng nên nghĩ đến sự chờ đợi của toàn dân. Mà không nên quá dấn đo dè dặt. Tháng mười sắp hết. Nhân dân muốn thấy có một sự đổi thay từ hình thức đến nội dung, từ quyền hành đến những người được cử ra để xử dụng quyền hành đó thay mặt dân chúng. Nhân dân cũng mong rằng những người có trách nhiệm đảm nhận quyền hành cùng với Thượng Hội Đồng gấp rút tìm cho quốc gia một chính sách để khỏi bị ảnh hưởng bởi những biến cố từ nước ngoài. Vận mệnh của chúng ta, nhân dân chúng ta phải tự tay quyết định lấy. Thượng Hội Đồng Quốc Gia nên sớm đặt một cơ cấu pháp lý căn bản cho quốc gia, để nhân dân Việt Nam có phương tiện hữu hiệu định đoạt số phận tương lai của xứ sở.

LẬP TRƯỜNG

Quản-ly: NGUYỄN-THỊ-TRANG
Tòa-soạn: 17-B Lý-Thường-Kiệt - HỒ
Hộp thư: 54 Điện thoại: 028

PHẬT GIÁO VỚI CỘNG SẢN

ĐẶT VẤN ĐỀ

Đây không phải là câu chuyện để thanh minh hay để cãi chính đối với sự vụ không Phật-giáo và Phật-tử Việt Nam. Vấn đề không phải đặt ra bởi sự khủng-bỏ hay sự mua chuộc. Vấn đề được đặt ra là để cụ thể một trong những thái độ thuộc chủ-trương «thuần túy Phật giáo» của Phật-tử.

Thứ đến, chính vì chủ trương «thuần túy Phật-giáo» mà vấn đề không phải đặt ra theo cương vị chính trị đối với chính trị. Mà cộng sản thuộc cương vị chính trị, hơn thế nữa, cộng sản là một trong các chủ nghĩa chính trị. Với chủ nghĩa này, nếu đối lại bằng một chủ nghĩa hay một thái độ chính trị, thì đầu đối lập với chủ nghĩa cộng sản là chủ nghĩa quốc-gia hay chủ nghĩa tư bản đi nữa, có lúc và có chỗ không phải không thỏa hiệp — đầu thỏa hiệp vì những lý do chính đáng đi nữa. Hiệp ước hòa bình của Mỹ ký với Nga năm ngoái và hiệp ước trung lập được ký cho Lào-quốc là những sự kiện gần nhất để người ta thấy rõ như vậy.

Trái lại thế, Phật giáo đối với Cộng sản là bằng thái độ thuần túy Phật giáo nên vấn đề khác hẳn: cộng sản là cộng sản, Phật giáo là Phật giáo, cương vị khác nhau thì không thể có sự thỏa hiệp, đầu ở đâu hay lúc nào, bởi lý do này hay hình thức khác.

HAI CƯƠNG VỊ ĐỐI NGHỊCH

Cộng sản không thừa nhận tâm linh của con người, lại càng không thừa nhận sự tiên bộ căn có và có thể có của tâm linh này. Cũng trong ý thức hệ, cộng sản giải quyết mọi việc bằng sức mạnh, nhất là không dung sự có mặt của kẻ khác (do đó mà những kẻ cùng chủ trương thì đầu họ tự gọi là tôn giáo, thực chất vẫn đồng nhất với cộng sản).

Phật giáo, chính trong «cương vị bản thân» của nó, nó trái ngược lại thế, trái ngược đến mức độ không thể nào còn có sự tạm đồng với cộng-sản — đầu chỉ tạm đồng theo tính cách giai đoạn và cục bộ mà thôi (những kẻ vu cáo Phật giáo Việt Nam là cộng sản, là chính họ đã cùng một thực chất «không dung sự có mặt của kẻ khác» với cộng sản: họ không muốn Phật giáo được tồn tại).

LÝ DO VÀ MỤC ĐÍCH CỦA PHẬT GIÁO VIỆT NAM

Phật giáo Việt Nam đầu hiện tại hay mai hậu, không có nguyện vọng gì khác hơn là muốn khỏi bị đàn áp và bị trả thù, để được tồn tại mà phát triển đạo lý của Phật giáo bằng chính sự tự thực hành của Phật-tử Việt Nam. Thế có nghĩa Phật giáo Việt Nam không chủ trương độc tôn, không bước qua cương vị chính trị và nhất là chính quyền, không tồn tại và phát triển bằng sự lợi dụng 2 thứ đó để đàn áp và trả thù kẻ khác.

Vì nguyện vọng tồn tại theo định nghĩa trên đây, Phật giáo Việt Nam không thể thỏa hiệp với bất cứ ý muốn hay lực lượng nào chống lại nguyện vọng này: đó là lý do và mục đích mà Phật giáo Việt Nam không thể thỏa hiệp với cộng sản — cũng như với bất cứ ai đã âm mưu đàn áp và đang âm mưu trả thù Phật giáo.

NỖI ĐAU KHỔ CỦA PHẬT GIÁO VIỆT NAM

Thực trạng của miền Nam Việt Nam là có chiến tranh: có cộng và có chống cộng. Phật giáo và Phật tử Việt Nam qua sự bị đàn áp trong quá khứ và sự bị trả thù trong hiện tại, đang đau khổ đến hai lớp: đau khổ vì cộng sản và đau khổ vì sự lợi dụng việc chống cộng (chứ không phải vì việc chống cộng). Đó là những sự thực đang là bằng xương bằng máu mà chỉ có những kẻ bên kia cũng như những kẻ bên này, vì lý do riêng của họ mà họ đã và đang gây ra nỗi đau khổ đó, mới nở phủ nhận.

NẠN NHÂN CHÍNH YẾU Ở VÙNG ĐÔNG NAM Á

Tại đâu thì khoan nói, chỉ nói vùng Đông Nam Á thì nạn nhân của cộng sản chưa phải là Mỹ hay Thiên Chúa giáo. Tổ quốc thứ hai của Phật giáo là nước Trung Hoa đã mất, nước Phật là xứ Tây Tạng cũng không còn, trong khi sự tấn công vào tổ quốc của Phật giáo là xứ Ấn Độ không phải đã chậm dứt. Sự việc xảy ra ở nơi đây hay ở nơi kia, ở bất cứ chỗ nào, tại vùng Đông Nam Á, Phật giáo của vùng này mới là nạn nhân chính yếu: đó

(xem tiếp trang 3)

là một sự thực chắc chắn. Sự thực chắc chắn hơn nữa là lực lượng cộng sản đến đâu thì đem theo đến đây lực lượng lợi dụng việc chống cộng (chứ việc chống cộng thì không nói) : như thế cũng đủ cho ta thấy nỗi nhục nhằn của cái Phật-giáo ở vùng Đông Nam Á.

Và như thế cũng đủ cho ta thấy vì lẽ gì cái Phật giáo đó, những người cộng sản cũng như những kẻ lợi dụng việc chống cộng đã không có thiện cảm, cả trong chiến lược lẫn chiến thuật.

NHỮNG VẤN ĐỀ THIỆN CHÍ

Do đó mà việc làm thiện chí của những người tự gọi là có thiện chí, là phải :

1) Phật giáo, với bản vị thuần túy bản thân, phải nỗ lực phát huy ý thức hệ của mình để đối phó với ý thức hệ của cộng sản. Kẻ nào tự cho mình có thiện chí chống cộng, hãy chớ vì tâm lý muốn độc tôn mà phá hoại nỗ lực ấy của Phật-giáo — dẫu bằng âm mưu khủng-bò hay âm mưu mua chuộc.

2) Hãy đừng tàn phá tinh-thần tự cường và cấu tiền của các dân tộc Phật giáo vùng Đông Nam Á. Tinh thần ấy không có nghĩa bài ngoại hay sẽ đi đến bài ngoại.

3) Phần chính của thiện chí và công tác chống cộng là phải chống lại những người và những việc lợi dụng sự chống cộng. Phải can đảm nhìn nhận sự thực và lỗi lầm chính yếu là chính những người và việc lợi dụng, nằm ngay trong hàng ngũ chống cộng, đã khiến không chống nổi cộng sản mà còn làm cho cộng sản tăng thêm lên.

PHẬT-GIÁO VIỆT NAM VỚI VIỆC CHỐNG CỘNG

Tại miền Nam Việt Nam, phải chống cộng sản vì có cộng-sản thì không có Phật-giáo, điều đó rất đúng, nhưng đúng hơn nữa là nếu không chống lại sự lợi dụng việc chống cộng thì việc chống cộng chỉ có, như đã có, những hiệu quả trái ngược. Thế có nghĩa cách mệnh phải là phương tiện cấp bách cho mục phiêu chống cộng. Chỉ những kẻ nào chủ ý lợi dụng việc chống cộng mới nói và làm khác sự thực này. Huống chi Phật giáo Việt-Nam, như đã nói, không những là nạn nhân của cộng sản mà đã và vẫn còn là nạn nhân của sự lợi dụng việc chống cộng: đó là sự thực rõ ràng, được nhìn thấy chính bằng con mắt thuần túy Phật giáo. Mà Phật-giáo lại là đại đa số ở ngay miền Nam Việt-Nam. Như vậy, những công tác thiện chí nói trên, nếu không được thực hiện tại miền Nam Việt-Nam thì, tại đây, sự chống cộng không hơn không kém chỉ là sự lợi dụng việc chống cộng, sự thắng cộng cũng vậy, không hơn không kém chỉ là ảo tưởng mà thôi.

Viết để cúng hiến đại đức THÍCH-THIỆN-MỸ, nhân sắp đến ngày kỷ niệm đệ nhất chu niên sự thiêu thân vì Phật-pháp của đại đức khi Phái-đoàn Liên-hiệp-quốc đến điều tra vụ đàn áp Phật-giáo tại Việt Nam Cộng Hòa.

VỀ MỘT QUAN NIỆM CHỐNG CỘNG

MINH TÂN

HÌNH như trên giải đất miền Nam này, đang phát hiện một bệnh dịch : dịch Tuyên bố, và Tuyên bố chống Cộng sản, chống Trung lập. Trẻ, già, trai, gái, đảng phái, nhân sĩ, tất cả đều tuyên bố, hoặc muốn tuyên bố nhưng chưa có dịp còn chờ đợi. Kể cả những tên Cộng sản chính công, hay Trung lập thời cơ. Như vậy mà Cộng sản vẫn tăng gia hoạt động, Trung lập vẫn lập được cái đòn bẫy của nó, thật vô cùng quái lạ. Nhưng đó là chuyện khác. Bài này chỉ nhắm mục tiêu — lời nói quân sự — là đặt một phương thức chống Cộng cấp thời.

Trong hiện tình đất nước, có hai quan niệm đối chọi nhau trên bình diện chống Cộng.

Quan niệm thứ nhất, có lẽ là của giới chính quyền, cho rằng trước tiên, phải tạo nên một sự Đại Đoàn Kết các tầng lớp dân chúng, các đảng phái quốc-gia các tôn giáo và giáo phái. Khi đã thực hiện được phong trào Đại Đoàn Kết ấy rồi, thì tiêu diệt Việt Cộng chỉ còn là một vấn đề thời gian. Nói cách khác phải quên hết mọi sự bất đồng, mọi sự bất công, đè nén của chế độ trước còn tồn tại, xóa bỏ tất cả, để chỉ nhắm vào mục tiêu duy nhất của dân tộc: Chống Cộng, Khẩu hiệu của phái này :

« Tất cả để chống Cộng »

« Chống Cộng là vấn đề duy nhất ».

« Chống Cộng trên tất cả » v.v...

Quan niệm thứ hai, chắc chắn là của nhân dân, của các tầng lớp và lực lượng tranh đấu chống chế độ Ngô Triều và Quân phiệt, là : Hãy lãnh mệnh hóa các cơ cấu chính quyền, loại trừ bọn ác ôn Cần lao bọn độc tài quân phiệt ra khỏi hàng ngũ nhân dân trước đã. Rồi hãy nói đến chuyện chống Cộng, chống Trung lập.

Để bệnh vực quan điểm thứ nhất, người ta đã đưa ra khá nhiều luận điệu có vẻ hấp dẫn. Đòi hỏi thanh trừng Cần-lao trong lúc kẻ thù chung là Cộng sản đang nghập nghé trước ngưỡng cửa, là chia rẽ, là làm hao mòn tiềm lực đấu tranh, là gây chiến tranh tôn giáo, cuối cùng là mở cửa cho Việt Cộng đột nhập, vân vân... Quan niệm này mới nghe qua, thật là quyền rũ. Nó có cái lót áo của đạo-đức, của lý thuần túy. Thiết tưởng không cần nói đến những điều xấu xa che đậy dưới lót áo ấy, cũng như những âm mưu xảo quyệt, những hậu ý để hèn dưới chiêu bài chống Cộng, của bọn người chế-độ cũ muốn tồn sinh và lật ngược một thế cờ. Chỉ cần khách quan xét lại quan niệm này có hiệu quả trong công cuộc chống Cộng sản, hay không.

Nhìn lại chín năm qua, dưới triều đại họ Ngô, chúng ta sẽ thấy quan niệm này chính là luận điệu cũ rích của bọn tay sai Ngô thị. Chúng đã treo cao cái băng hiệu chống Cộng lên trên tất cả, để thắng tay đàn áp, bóc lột. Có thể nói :

« Ôi ! Chống Cộng ! Nhân danh mi người ta đã tạo nên bao nhiêu là tội ác ! »

Kết quả 9 năm chống cộng của họ Ngô là thế nào ? Cộng đã nhờ cái chiêu bài tội thượng ấy mà trưởng thành, mà bành trướng, mà mạnh lên như vũ bão. Cho đến nỗi nhiều người đã cho rằng « Cụ Ngô là ân nhân số một của Việt Cộng. Và nếu cuộc chính biến ngày 1-11-63 không kịp thời lật đổ ngai vàng Ngô bạo chúa, thì đã ô hô cái miền Nam gọi là tự do này rồi còn chi ?

Vậy mà bây giờ quan niệm chống Cộng lạc hậu ấy vẫn là quan niệm của những người cầm quyền hôm nay. Dưới cái chiêu bài chống Cộng người ta đã và đang mưu toan những nước cờ phản bội.

(xem tiếp trang 5)

CON SƯ' TỬ' NĂM NGŨ

MỸ LỘC

CHIẾN dịch phi-báng Hội Đồng Nhân Dân Cứu Quốc miền Trung đến nay không còn rầm rộ như lúc ban đầu nữa, nhưng vẫn còn lai rai, như tiếng ve kêu vào lúc cuối hè. Trời đã hết nắng, phương thổi nồm, tiếng ve kêu nghe sao mà lạc loài quá. Tự nhiên nhớ lại chuyện con ve và con kiến của La Fontaine:

Ve sầu kêu ve ve

Suốt mùa hè

Đền kỳ gió bắc thổi

Nguồn cơn thật bồi rồi....

Quả là bồi rồi thật. Trước một chiến dịch àoạt như nước lũ, tướng chừng có thể cuốn phăng hết cả mọi con đê, HONDQC vẫn khoanh tay trả lời bằng một nụ cười im lặng. Sự im lặng của HONDQC bỗng làm nổi bật lên tính cách hung-hăng điên cuồng của những hạng người đầy tư-hiêm nhỏ nhen. Đến lúc mà các ông trong cái gọi là « Lực Lượng Bảo Vệ Giáo Dục Thuần Túy » đòi cắt hai cái đầu của ông Lê Khắc Quyền và ông Tôn Thất Hạnh thì quả thật người ta chỉ còn biết cười xòa.

Tôi không đến nỗi ngu ngốc mà định ninh rằng công việc, thành tích của Hội Đồng thập phần hoàn hảo, mười phần vẹn mười. Có thánh cũng không dám vỗ ngực tự hào như vậy. Tôi công nhận rằng ở một vài nơi, Hội Đồng chưa làm tròn được nhiệm vụ của mình là ngăn chặn kịp thời sự bùng nổ của dân chúng và hướng sự bùng nổ đó vào những mục tiêu tranh đấu hợp lý và hữu hiệu hơn. Nhưng ngoài một, hai trường hợp rất nhỏ đó, tôi dám nói rằng sự hiện diện của Hội Đồng thật đúng lúc và thành công.

Hôm nay, tôi không phải làm cái việc ngồi mà ca tụng. Tôi muốn nói đến một chuyện khác đáng nói hơn.

Từ ngày 10 tỉnh miền Trung họp Đại-Hội tại Huế đến nay, chiến thuật mới của Lực Lượng Cách Mạng Dân Tộc (tức là HONDQC cũ) là bình tĩnh chờ đợi, thanh lọc hàng ngũ, để phòng mọi sự xâm nhập của Cộng sản, và im lặng làm việc. Lực Lượng Cách Mạng Dân Tộc không phải là một Đảng chính trị. Bằng có là Lực Lượng không tham nhận đảng viên. Lực Lượng đã do nhân dân mà có, và sống nhờ nhân dân. Lực Lượng là phong trào tranh đấu của nhân dân. Không ai giải tán được Lực Lượng cả, bởi vì chưa có ai « giải tán » được những mối bất bình, phần uất của dân chúng. Chừng nào mà dân chúng còn phần uất, chừng đó những lý do tranh đấu của dân chúng còn tồn tại. Mà lý do tranh đấu còn tồn tại, thì phong trào tranh đấu của dân chúng đương nhiên vẫn phải tồn tại.

HONDQC phát hiện từ cao-trào tranh đấu của dân chúng chống lại bản Hiến-chương quân phiệt mà ông Nguyễn Khánh là thủ phạm và chống lại cuộc phản loạn 13-9 mà ông Nguyễn Khánh là nạn nhân. Cuộc tranh đấu của dân chúng thật là anh dũng.

Giai đoạn tranh đấu bỗng đã qua. Lúc này là lúc nằm yên để sửa soạn cho một cuộc tranh đấu khác, tranh đấu để thực hiện dân chủ, tranh đấu để chống lại mọi âm mưu phản bội. Cuộc tranh đấu trong giai đoạn mới này phải thực hiện trong im lặng không biểu tình, không đập phá, không phô trương thanh thế bên ngoài. Tại sao? Bởi vì kẻ thù của chúng ta — tôi muốn nói kẻ thù ở bên trong của chúng ta — đang cố hết sức phá hoại sự thực hiện dân chủ bằng cách gieo hỗn loạn ở trong quần chúng, không phải bây giờ mà còn vài tháng sau nữa, trước hết để đổ lỗi cho HONDQC, sau đó để cổ làm cho dân chúng nghĩ rằng Chính-phủ dân-sự không cai trị được.

Kẻ thù của chúng ta muốn gieo hỗn loạn, có nhiên ta không thể rơi vào âm mưu của bọn chúng bằng cách nóng giận xằng, tức khí hão, để cho

(xem tiếp trang 8)

GAN ĐỤC KHƠI TRONG

NGÔ ĐÌNH CẦN LẠI BẢO MỘNG

CHUNG HOÀNG

Chung Hoàng tôi vốn có duyên nợ với Cựu sau khi Cựu chết, có lẽ vì tôi là người đồng làng với Cựu cũng nên. Gặp những vấn đề suy nghĩ mãi không được van vài đôi lời, thế nào tôi đó Cựu cũng hiện về mách nước. Quả thực dòng ấy chết mà rồi vẫn còn linh. như hai ông Nhu, ông Diệm chết rồi mà vẫn luôn luôn phò trợ dư đảng của các ông vậy.

Chuyện Cựu bảo mộng xảy ra từ hôm Chung Hoàng tôi được đọc những câu trả lời của Thủ tướng Khánh, và nhất là khi hay tin Thủ tướng Khánh gửi tôi hậu thư cho Chính phủ Mỹ buộc họ phải thay đổi chính sách hiện tại ở Việt nam. Thủ tướng Khánh đòi Mỹ phải đánh mạnh, và hình như gián tiếp chiêu theo nhu cầu đó, đòi hỏi Chính phủ Mỹ phải ủng hộ một chính phủ quân nhân-cầm đầu... cũng mạnh theo kiểu hiện chương 16-8 chẳng hạn. Thủ tướng Khánh cũng gián tiếp nói cho chính phủ Mỹ biết rằng không phải ông chỉ nhờ Mỹ mà thôi, hai mươi hai quốc gia khác đã và đang sẵn sàng giúp ông thực hiện những điều ông dự liệu để duy trì chính phủ... của ông.

Nghĩ đến những sự ủng hộ mà các chính khách Mỹ đã dành cho cá nhân thủ tướng Nguyễn Khánh, nghĩ đến những lời ông Mc Namara lặn lội cực khổ qua xứ này để rồi khi trở về cầu đầu tiên là đánh đả ca tụng Trung tướng Nguyễn Khánh... Chung Hoàng tôi bỗng thấy khó hiểu trước những lời tuyên bố của Thủ tướng Khánh trong cuộc họp báo hàng tuần vừa qua. Và tôi phải van vài triệu Cựu về thực.

Nguyên là một cô văn chính trị nhưng Chung Hoàng tôi cũng thừa biết từ khi xa dân gian Cựu chẳng biết nghĩ đến chuyện đó. Cho nên tôi đã phải trình bày lại sự kiện cho Cựu, sau đó mới van Cựu:

— Thưa Cựu, Thủ tướng Khánh làm như thế là... thế nào?

— Đều!

Trong mơ, tôi thấy mình há hốc mồm trước lời phán ngang xương đó. Nhưng nghĩ lại, bây giờ chẳng ai làm gì được Cựu nên cũng yên lòng cho Cựu. Tôi hỏi tiếp:

— Thưa Cựu, Cựu bình tĩnh cho, những lời Cựu nói tôi phải ghi lại lên báo. Ghi sai thì Cựu bắt, ghi đúng thì người ta chuy Cựu đó Cựu nghe, khổ lắm.

— Khổ lắm, nói mãi! Tôi nói đều là đều. Ông ta đòi đánh đả em đầu tôi; để thiên hạ giết tôi mà không tìm cách can ngăn, tuyên bố tự do Dân chủ mà để ra hiện chương vũng tàu, mấy lúc này không chịu tổ Cán lao bây giờ lại đem một loạt mây chực người ra tòa án Quân sự, tuyên bố chống cộng chống trung lập để được lòng người Mỹ, bây giờ tình thế đổi khác thì lại trở tay. Ông ta làm tôi nhớ đến mưu lược của anh tôi lúc cơ đồ của chúng tôi gần bại vong:

— Mưu lược thế nào thưa Cựu?

— Theo Mỹ, bỏ Pháp. Khi thấy Mỹ sắp bỏ, thì lại bỏ Mỹ theo Pháp. Chú không còn nhớ chuyện anh Nhu tôi liên lạc với viên xử lý thường vụ đại sứ Pháp Lalouette hay sao?

— Dạ chuyện của ông cổ văn Nhu thì còn hiểu được nhưng chuyện Thủ tướng Khánh có ý định ấy thì Cựu bảo tôi tin sao nổi.

— Ừ, thì để đó mà xem. Dù sao tôi cũng hơi ngại khi nghe những lời tuyên bố (hết cả hết nước) của ông Khánh đối với người Mỹ. Cho bỏ ghét! Nhưng giận mà tôi vẫn thương người Mỹ.

— Chịu ơn nghĩa sâu xa như gia đình Cựu và tập đoàn Cựu thì không thương người Mỹ sao được. Nhưng tại sao Cựu lại giận?

— Thương, giận bây giờ không phải là chuyện riêng tư nữa; giận là vì người Mỹ cả tin nên chỉ biết suy tôn cá nhân, ủng hộ cá nhân trong lúc họ đến đây để giúp dân mình. Thương là vì lẽ chủ trương chống cộng của họ đang ở thế bị vì nhiều âm mưu lợi dụng quá. Người trong nước họ lợi dụng chuyện chống Cộng tại đây để mưu đồ chính trị; những người Việt Nam bấy lâu nay họ tin tưởng, ủng hộ để chống Cộng cũng lợi dụng điều đó để trục lợi. Kẻ ra thì xấu, sự thật thế nào ở xứ mình, chú đã rõ. Người Mỹ sẽ làm gì, và có định làm gì để đối phó với tình trạng đó không, đó là chuyện khác. Tôi hy vọng rằng, chuyện ông Khánh tỏ ra coi nhẹ sự ủng hộ của người Mỹ và hướng về sự giúp đỡ của những nước khác chẳng qua chỉ là một kế nghi binh, hoặc một cách thế mờ đường cho Mỹ sau này mà thôi.

— Nhưng thưa Cựu, tại sao lại phải đặt vấn đề theo Pháp với không theo Pháp lúc này?

— Hừ? Hỏi chi mà ngờ ngẩn vậy. Chú chẳng thấy dư luận bấy lâu về chuyện Trung Lập với không Trung Lập đó hay sao? Mà chú tưởng đó Pháp cho như mình nghĩ ra và cố gắng xúc tiến. Vạn bất đắc dĩ thực hiện được thì Pháp sẽ có lợi, và theo Pháp thì được hưởng lợi cả rặng nữa. Nhưng Trung Lập cũng không phải để gì mà thực hiện nhất là khi dân chúng biết rõ hậu quả của chuyện ấy ra sao rồi. Lại nữa, không lẽ nước

Mỹ sẽ có một Mandès-France mới? Phản ứng mãnh liệt nhất có lẽ là miền Trung mình. Vì nếu Trung Lập bằng cách chia ảnh hưởng, thì ảnh hưởng của Pháp sẽ là trung gian giữa Bắc của Cộng sản và Nam của Anh, Mỹ... Thủ hồi chú, nếu người Pháp trở lại Việt Nam tại miền Trung này thì dân chúng mình rồi sẽ như thế nào và những người đã được Pháp ủng hộ suốt cả trăm năm nay rồi liệu có bỏ qua cho dân chúng các chú về cái tội chống tập đoàn của anh em tôi không hi?

— Xin Cựu cho trở lại chuyện trước. Thưa Cựu tại sao Thủ tướng Khánh đòi đánh mạnh trong khi chính người Mỹ lại tuyên bố chiến tranh thận trọng.

— Đừng về mặt lý tưởng, nếu chú nhận thấy ông Khánh là một người có thể xem là lý tưởng, chủ trương của ông Khánh có thể là quan niệm yêu nước của ông Nhưng đối với các chính trị gia của mình phần đông phải xét về mặt thực tế đã. Đòi đánh mạnh thì Thủ tướng có lợi chi? Nếu đánh mạnh thì phải có chính phủ mạnh do người chủ trương đánh mạnh cầm đầu: địa vị của Thủ tướng Khánh, đang sắp phải đương nhiên cầm đầu sẽ được củng cố. Đó là tôi chưa kể những người đang muốn núp sau lưng ông Khánh để trục lợi thêm trong vụ này. Nhưng mười-voi-chưa-có-chút-nước-xáo, cho nên chú mi còn nhớ sau một hồi cùng với thanh niên hồ hào Bắc tiền, Thủ tướng Khánh đã định nghĩa Bắc Tiền như thế nào không? — Bắc Tiền không có nghĩa là đánh Bắc Việt!

— Không lẽ Thủ tướng Khánh lưu luyện chức vụ Thủ tướng đến thế? Và nếu đến đây đúng thì tại sao, mấy lúc này ông cứ nhắc đi nhắc lại mãi thế thưa Cựu?

— Lưu luyện không thì chú biết lấy. Điều chắc là ai mà chẳng xót xa khi rừ áo ra đi. Thủ tướng Khánh chắc cũng không tránh khỏi thế thái thường tình đó.

— Nhưng ở lại thế nào được khi ông đã tuyên bố từ chức?

— Nếu nán lại không được thì đi, nhưng đi rồi lại về ai cảm. Nhất là đối với một người có nhiều mưu lược nhỏ như Thủ tướng Khánh.

— Nán lại thế nào, và đi rồi lại về thế nào thưa Cựu?

— Quân tử nhất ngôn. Hứa từ chức là từ chức. Cùng với sự từ chức của ông Khánh các tướng tá đã dựa vào H.Đ.Q.N. hoặc H.Đ.Q.Đ., hoặc H.Đ.Q.Đ của nhóm 13-9 cũng sẽ mất bớt đi một ít quyền hành. Đó là một sự hy sinh, có thể có người chấp nhận, có thể có người không chấp nhận. Chính hạng sau mới là những người mong ông Khánh ở lại, hoặc ra đi rồi trở lại. Nhưng ông Khánh hoặc những người có chủ trương như ông Khánh, hoặc những người có thể lợi dụng ông Khánh vẫn có thể ở lại hoặc trở lại, nếu có hoàn cảnh đặc biệt...

— Thế nào là hoàn cảnh đặc biệt thưa Cựu?

— Hoàn cảnh đặc biệt là hoàn cảnh đặc biệt cho rằng nữa! Chú không nhớ những ngày 27,28 tháng 8 tại Saigon sao? Cảnh ấy nếu tái diễn trong một vài tỉnh hoặc ngay chính Thủ đô chẳng phải là một hoàn cảnh đặc biệt hay sao. Và nếu chưa có thì có thể tạo ra như người ta đã từng tạo ra vậy. Với tình trạng đó, ban bố tình trạng giới nghiêm là một điều không ai phản đối được. Lúc đó thì làm gì mà không được. Nếu hoàn cảnh ấy xảy ra đương nhiên là ông Khánh nán lại được. Nhưng những ai đủ can đảm để tạo nên hoàn cảnh đó? Tôi khó nói quá... không lẽ...!

— Thôi, Cựu khỏi cần phải nói thêm, không khéo lại bị người ta tố cho là phá hoại đoàn kết hoặc gây chia rẽ thì khôn. Cựu cho tôi hỏi câu cuối cùng. Thủ tướng Khánh có thể trở lại chính quyền như thế nào?

— Thủ tướng Khánh mà trở lại thì những người lo nhất chưa hẳn là V.N. mà chính là Mỹ, nhất là khi nếu Thủ tướng Khánh đã có thành kiến là Mỹ bỏ rơi ông như trong lúc này chẳng hạn. Trở lại thì cũng có nhiều cách hoặc đảo chánh, hoặc được dân yêu cầu. Không biết Thủ tướng Khánh có ý định trở lại không, nhưng nếu tôi là ông ấy thì tôi sẽ làm thế này: sau khi rút khỏi chính quyền sẽ để lại một số người của mình và cho phá... thả cửa, như kiểu những tay chân của anh em nhà tôi đang phá vậy. Phá một lúc, chính quyền kẻ vị ông Khánh sẽ bất lực. Hoặc tạo nên những tình trạng rối loạn làm cho chính quyền bất lực, như loại hoàn cảnh nói trên. Lúc đó, một là dân chúng ớn tự do quá mà kêu tôi trở lại, hoặc nếu dân chúng đã ớn cả chính tôi, thì có quân trong tay, tôi chỉ cần sửa soạn vài lời tuyên bố như kiểu Lâm văn Phát tuyên bố hôm 13-9, như thế là xong.

Gà gáy oe oe. Nói dứt câu thì Cựu liền, tôi chưa kịp chào giả biệt. Suy nghĩ mãi không biết là Cựu Cần nói đùa hay nói thực. Lăn sau gập lại trong mộng, nhất định tôi phải hỏi cho ra. Bây giờ chỉ còn nước chờ xem mộng có ứng... không nữa thôi.

CHÉN THUỐC ĐĂNG

BA CAO

SỰ THẬT NƠI MIỆNG ÔNG GIÁM ĐỐC

Trong buổi họp báo chiều ngày 13-10-64, ông Giám Đốc báo chí có cho các ký-giả Thủ đô hay rằng Việt Cộng đã và đang tổ chức xúi dục dân chúng đi biểu tình để phá hoại an ninh và tuyên truyền cho Cộng sản và Trung lập. Đây là những lời nói của ông Giám Đốc : « Tại Cán thơ, Việt Cộng bắt đàn bà con nít biểu tình đòi Trung lập và ngăn cản các cuộc hành quân tiêu trừ Việt Cộng của quân đội. Đồng thời chúng reo rất những tin đồn nhảm, chia rẽ hàng ngũ quốc gia, mưu toan gây xung đột giữa các tôn giáo. Mặt khác Bộ Nội Vụ cũng đã có đầy đủ tài liệu chứng tỏ Việt Cộng đang chuẩn bị gây xáo trộn ở Đô thành bằng cách xúi dục dân đi biểu tình... »

Ừ, té ra Việt Cộng tổ chức à ? Thế mà tôi cứ tưởng Hội Đồng Nhân Dân Cứu Quốc từ Huế vào xúi dục nữa chứ! Tàu lạy Ông Trên! May mà Cán Thơ không có H.Đ.N.D.C.Q., chứ nếu có thì ông Hoàn g cơ Bình lại được một phen nhả ngọc phun châu. Ông Cơ Bình mới đây nghĩ bẻ rằng một bữa để đi họp báo họp biếc, vung tay vung chân mà tuyên bố rằng : Các H.Đ.N.D.C.Q. miền Trung đã làm loạn ngoài miền Trung rồi ; chúng nó xách động quân chúng, xúi dục biểu tình, đánh đập lung tung, tuyên truyền cho Cộng sản rồi. Yêu cầu chính phủ giải tán cái tổ chức đó gấp !

Ông Cơ Bình ơi ! Còn đợi gì nữa mà không họp báo yêu cầu Chính phủ giải tán... cái tính Cán Thơ gấp đi cho rồi ? Ông Cơ Bình ơi ! ông có biết rằng trong thiên hạ, chỉ có một hạng người sợ ông thôi chẳng ? Hạng người nào, ông biết không ? Mày đưa trẻ con ấy mà ! Chúng nó sợ ông nhờ rắng lắm !

VÀ SỰ THẬT QUA TÒA HÀNH CHÁNH BÌNH-ĐỊNH

Gần đây, đọc một số nhật báo ở Thủ đô tưởng thuật về « Sự thật » ở Quý-Nhơn, tôi rùng mình sồn tóc gáy. Xứ gì đâu mà khủng khiếp vậy ? Mà sao H.Đ.N.D.C.Q. cứ im lặng không trả lời gì cả ?

Tình cờ ngày hôm nay tôi bỗng đọc thấy một cái tin rất ngắn, nằm khuất trong một tờ báo, như không muốn phổ mình ra cho người ta thấy. Tin như sau : « Trong những ngày 1,2 tháng 10-64, một số nhật báo Thủ đô có đăng tin về các vụ lộn xộn tại Quý-nhơn. Tòa Hành Chánh tỉnh Bình Định vừa cho biết nhiều tin tức đăng trên báo đã sai sự thật. Vậy Nha Thông Tin Báo Chí xin đính chính như sau :

- 1) Trong vụ lộn xộn đêm 26-9-64 tại Tuy Phước chỉ có một người chết, thay vì ba chết và 16 bị thương hoặc 6 người chết như các báo đã loan.
- 2) H.Đ.N.D.C.Q. Quý-nhơn đã giao trả Đài phát thanh vào lúc 16 giờ ngày 17-9-64 chứ không

VỀ MỘT QUAN NIỆM CHỒNG CỘNG

(tiếp theo trang 3)

Nhưng mưu toan gì đi nữa, thì sự kiện đi ngược lại dòng lịch sử, chỉ có nghĩa là tự sát mà thôi. Chúng tôi lại nhận thấy rằng, quan niệm « Tất cả cho việc Diệt Cộng », « Thế nào cũng được miễn là chống Cộng » không những không gây được sự Đại Đoàn Kết tất cả các lực lượng quốc gia, mà trái lại, còn gây thêm nhiều chia rẽ. Bằng chứng là nhân danh chiêu bài chống Cộng, người ta đã và đang chụp mũ những phần tử có lập trường quốc gia không thể chời cãi được, là « thân Cộng, thân Trung lập v.v... » Ví dụ : phong trào — đâu có thể gọi là một phong trào? — âm mưu đá phá tuần báo Lập Trường, và những người chủ trương tuần báo ấy. Âm mưu ngậy ngậy, trẻ con quá sức ! Không đáng được một đồng cái chính. Luận điệu xuyên tạc của họ là : Lập Trường không có lập trường chống Cộng.

Chúng tôi không đặt vấn đề như nhóm người chủ trương theo quan niệm số một kể trên. Như

có tiêu đoàn nào đến chiếm lại như một vài tờ báo loan tin »

Bắt chước H.Đ.N.D.C.Q., tôi cũng xin im, lặng và miễn bình luận.

SƠN TINH THỦY TINH

Vua Hùng Vương (thứ nhất) có một người con gái nhan sắc không lấy gì là đẹp, tuổi tác cũng chẳng phải xuân xanh, ấy thế mà không hiểu tại sao làm anh chàng mê tít, ngày đêm tơ tưởng đến nàng quên ăn quên ngủ. Trong số những anh chàng tương tự đó, có một người tên gọi là Thủy Tinh. Chàng ta đặt tên là Thủy Tinh, bởi vì chàng thích nước lắm. Mỗi khi chàng tiếp ai, bên cạnh chàng để sẵn một vài ly nước, thỉnh thoảng lại bắt người đó... súc miệng.

Từ ngày Thủy Tinh nghe nói đến tên Công Chúa, mắt Thủy Tinh sáng lên, tìm Thủy Tinh hỏi hỏi, tại Thủy Tinh lúc nào như cũng nghe tiếng sen vàng lảng-đàng khi gần khi xa. Lòng dạ bồn chồn, Thủy Tinh bèn đi xem bói, coi thử người đẹp có về tay mình hay chẳng. Thấy bói gieo quẻ đáp « Ừ », Thủy Tinh mừng quá, về nhà sắm sửa lễ vật, chất đầy một chiếc xe Hoa kỳ, thông dong nhắm Dinh Hoàng Đề trực chỉ.

Đến nơi, Thủy Tinh bỗng thấy Dinh Hoàng Đề đầy những ký giả với máy ảnh, máy quay phim. Chàng ngạc nhiên quá, kéo tay người thị vệ gác cổng hỏi nhỏ :

— Hôm nay có lễ gì mà đông đảo thế chú ?

Người thị vệ đáp với vẻ quan trọng :

— Nhà Vua đang tiếp Sơn Tinh. Nghe đâu nhà Vua định gả Công Chúa cho Sơn Tinh.

Thủy Tinh tức quá, tái cả mặt mày, rắng nghiêng kèn kẹt. Bèn lên xe, về nhà, nằm thờ dài thườn thượt. Từ đó, Thủy Tinh đâm ra thù Sơn Tinh, đêm ngày chỉ nghĩ mưu nghĩ kế để báo thù. Được cái tài dùng nước, Thủy Tinh dâng nước lên đánh Sơn Tinh, nhưng nước càng dâng, núi càng cao, Sơn Tinh đứng trên núi ôm Công Chúa mà cười. Thủy Tinh tức lắm bèn họp báo, hội-thảo, để chưởi, nhưng chưởi riết cũng nhảm tai, chẳng ai buồn nghe. Thủy Tinh buồn quá, cả ngày uống Whisky mà than thở : « Ôi, Công chúa ơi ! Ôi, Công chúa Thượng Hội Đồng ơi ! »

Vâng, vì nàng Công chúa đó tên là Thượng Hội Đồng, và Thủy Tinh chẳng ai xa lạ : ông Hoàng Cơ Bình.

Do câu chuyện đó, mà dân gian trong nước có câu hát ru em rằng :

À ơi...

Con gà tục tác lá chanh

Con lợn ún-ín mua hành cho tôi

Con chó khóc đứng khóc ngồi :

« Mẹ ơi sao chẳng cho tôi...Thượng Hội Đồng! »

vậy chỉ đặt mình vào một cái vòng luẩn quẩn, cái vòng có thể trở thành một nút thông lọng ! Để mình định một lần cuối cùng lập trường của chúng tôi, chúng tôi cần nói rõ :

Lập trường chính trị của chúng tôi là lập trường của Dân tộc Việt Nam. Lập trường Dân tộc chống đối quyết liệt với mọi chính quyền thối nát. Khí giới để chống đối là dùng sức mạnh của nhân dân để tạo lập một chính quyền trong sạch, được dân chúng tin. tưởng, ủng hộ.

Không có vấn đề chống Cộng trước hay chống Cộng sau. Chúng tôi chống Cộng đồng thời với việc xây dựng một chính quyền trong sạch và phục vụ cho dân chúng. Xây dựng được một chính quyền như vậy, tất nhiên quân chúng sẽ theo ta và bỏ Cộng sản, tất nhiên là đánh thắng Cộng sản. Chống Cộng là chống như vậy đó, chứ không phải cứ bỏ bỏ cái mồm « chống Cộng » hết ngày này qua ngày khác như con vẹt.

(xem tiếp trang 8)

DANH DỰ CỦA QUÂN ĐỘI

Sau buổi hội-kiến tại Dinh Gia Long, Thủ Tướng Nguyễn Khánh cho ra một bản thông cáo trong đó Thủ Tướng Khánh xác nhận một lần nữa với Thượng Hội Đồng Quốc Gia ý-định từ chức Thủ Tướng của mình, nhưng đồng thời lại yêu cầu Thượng Hội Đồng một chuyện quan trọng : Trong cơ cấu quốc gia mà bản Hiến Chương Lâm Thời sắp qui định, Thượng Hội Đồng phải để dành một địa vị danh dự cho quân đội.

Như thế nghĩa là thế nào ?

Như thế nghĩa là Thủ Tướng Khánh là một người biết mình biết ta. Trước hết, Thủ Tướng Khánh biết rằng nếu mình ngồi lại cái ghế Thủ Tướng nữa thì nó kỳ quá. Thứ nhất, vì đã hứa lỡ với dân chúng là sẽ trao quyền lại cho một Chính phủ dân sự vào cuối tháng 10. Thứ hai, dân chúng hai tháng trước đây đã vùng lên để mời ông Khánh đi, thì bây giờ không thể ngồi yên mà nhìn Trung Tướng Khánh ngồi ở đó.

Thủ Tướng Khánh cũng còn biết rằng năm Chính phủ bây giờ chưa chắc đã vững bụng bằng năm Quân đội. Chính phủ mà không có Quân đội ủng hộ thì Chính phủ cũng bó tay. Chi bằng nhường cái ghế Thủ Tướng cho ai đó, mình cứ nắm Quân đội để giữ lấy cái ghế. Thời này là thời chiến tranh, tiếng nói của súng đạn đang là tiếng nói có giá trị. Cái ghế Thủ Tướng với cái ghế Tổng Tư Lệnh Quân Lực, chưa chắc bên nào nặng cân hơn bên nào. Nếu cái chức Tổng Tư Lệnh không lệ thuộc Thủ Tướng, mà chỉ lệ thuộc Nguyên Thủ Tướng mà thôi, thì Tổng Tư Lệnh lại càng to tát lắm, chưa chắc mèo nào cắn mỉu nào.

Ngoài chức vụ Tổng Tư Lệnh ra, rất có thể một cơ quan mới được thành lập và đứng ngang hàng về địa vị cũng như về quyền hành với Chính phủ. Cơ quan đó có thể là một Hội Đồng ví-dụ như Hội Đồng An Ninh Quốc Gia chẳng hạn.

Nói về chuyện an ninh trong nước trong tình trạng chiến tranh này thì còn ai đủ thẩm quyền hơn Tổng Tư Lệnh Quân Lực ? Vì vậy vai trò của Tổng Tư Lệnh trong Hội Đồng An Ninh Quốc Gia sẽ là vai trò chính yếu.

Tuy nhiên bàn đến chuyện cơ cấu quốc gia trong lúc Hiến Chương chưa ban hành, e rằng sớm quá. Vấn đề mà tôi muốn nói ở đây chính là mấy chữ « danh dự của Quân đội ».

Danh dự của Quân đội ở đâu ?

Hiện nay ai cũng thấy rõ rằng người quân nhân là người phải hy sinh nhiều nhất cho Quốc gia. Năm gãi nếm mật, vượt suối trèo non, cái chết như lúc nào cũng ở sau lưng, người chiến sĩ V.N. quả là người mà chúng ta phải kính trọng nhất. Chúng ta kính trọng bởi vì Quân đội chiến đấu là chiến đấu cho Quốc gia, cho Đồng bào, cho tương lai của Dân Tộc, chứ không phải chiến đấu để chia phần thú lợi trong Chính quyền. Bởi vậy, Danh dự của Quân đội nằm ở trong lòng thương mến, lòng kính trọng của nhân dân chứ không phải nằm nơi một vài cái chức vụ trong Chính quyền ! Tìm danh dự của Quân đội nơi cái chức này chức nọ tức là vô tình làm giảm danh dự của Quân đội.

Quân đội hy sinh rất nhiều. Bây giờ là lúc nhân dân phải đóng góp một phần hy sinh với Quân đội. Đóng góp bằng cách chung nhau nâng cao tinh thần và vật chất của anh em chiến sĩ và gia đình anh em chiến sĩ. Quyền lợi vật chất của anh em chiến sĩ phải được cải thiện, gia đình từ sĩ phải được Quốc gia lo liệu chu tất. Nhân dân đóng góp tình thương và đóng góp vật chất cho Quân đội : danh dự của Quân đội là ở đây, là ở chỗ nhân dân với Quân đội là một.

Tìm danh dự nơi cái chức này chức nọ, tức là tìm danh dự cho một cá nhân — hay một vài cá nhân — mà thôi. Xin ai đó đừng quên rằng Quân đội chiến đấu cho nhân dân, chứ không phải cho một cá nhân.

LẬP TRƯỜNG

VIỆT NAM VÀ CHÍNH THỂ ĐẠI NGHỊ

CAO-HUY-THUẬN

(tiếp theo số 26)

III.— Những điều kiện tối thiểu để một chính thể đại nghị thành công

Đọc trong các sách do các tác giả Tây phương viết, ta thấy sách nào cũng nói rằng Chính thể đại nghị rất khó áp dụng vì đòi hỏi nhiều điều kiện khó khăn.

1) TRƯỚC HẾT, CẦN PHẢI CÓ MỘT QUỐC HỘI GIỎI, một Quốc-Hội có đủ khả năng và thiện chí để lựa chọn và duy trì một Nội các hiệu-nghiệm. Như vậy, có hai vấn đề khó khăn: trước hết, làm thế nào để có một Quốc Hội có khả-năng, sau đó, làm thế nào để gìn giữ khả-năng của Quốc-Hội đó.

Theo Bagehot (1), muốn duy-trì khả-năng của Quốc-Hội, phải làm thế nào để Quốc Hội có đủ công việc làm. Kinh-nghiệm cho ta thấy rằng nếu ta dùng những người rất giỏi để làm những việc không đâu, những người tài ba đó sẽ cãi nhau về những chuyện không đâu đó. Một Quốc-Hội không có những vấn đề quan trọng để thảo luận, sẽ dùng thì giờ để cãi nhau về công việc lựa chọn, lật đổ Nội-các; trong khi đó, ai cũng biết rằng một Nội-các cần phải có đủ thời gian để chứng tỏ khả-năng của mình.

Nhưng vấn đề trước tiên là làm thế nào để có một Quốc Hội giỏi. Muốn bầu lên một Quốc-Hội giỏi đại đa số quần chúng trong nước phải thông-minh, có học thức và cảm thấy an lạc. Ở đâu mà dân chúng không nghèo nàn, ở đâu mà trình-độ giáo-dục cao và sự hiểu biết chính trị được phổ biến, ở đây dân chúng có thể bầu lên một Quốc Hội xứng đáng, và Quốc Hội có thể lựa chọn một Nội-các xứng đáng.

2) DÂN CHÚNG PHẢI CÓ MỘT TRÌNH ĐỘ CHÍNH TRỊ CAO: Trong chính thể đại nghị dân chúng là trọng tài trong những cuộc tranh chấp giữa Chính-phủ và Quốc-Hội. Như ta đã biết, nếu Chính phủ và Quốc Hội không đồng quan điểm với nhau về một chính-sách hay một vấn đề nào đó, Chính phủ có thể giải tán Quốc Hội, và như vậy dân chúng sẽ phải bầu một Quốc Hội khác. Nếu dân chúng tán đồng quan điểm của Quốc Hội cũ, các vị dân biểu cũ cùng những người ủng hộ quan điểm của Quốc Hội cũ sẽ được bầu lại. Trái lại nếu dân chúng cho rằng lập trường của Chính phủ là đúng, thành-phần Quốc-Hội mới sẽ gồm những dân biểu cùng một lập trường với Chính phủ. Như vậy chính nhân dân sẽ cân nhắc và phán xét quan điểm của đối bên.

Vai trò của dân chúng quan trọng như vậy, nên chính thể đại nghị đòi hỏi ở dân chúng một trình độ kiến thức chính trị cao. Dân chúng phải theo dõi và hiểu được những cuộc bàn cãi tại Quốc Hội mới có đủ tư cách để làm trọng tài.

Nói một cách khác, chính thể đại nghị là một chính thể xây dựng trên dư-luận dân chúng. Giữa đường lối mà chính quyền theo đuổi với ý nghĩ chung của đa số dân chúng (hay, nói đúng hơn, cử-tri) có một sự tương quan chặt chẽ. Chính phủ còn cầm quyền là vì còn được sự ủng hộ cao của đa số dân chúng. Cho nên muốn thành công, chính thể đại nghị đòi hỏi phải có một dư-luận, không phải dư-luận của một thiểu số thượng lưu trí thức đứng trên bậc cao nhất của thang xã hội, mà là dư-luận sâu rộng trong dân chúng. Bởi vậy chính thể đại nghị đòi hỏi một giai cấp trung lưu càng đông càng hay, có học thức, có ý-niệm về hạnh-phúc chung của quốc gia. (2)

3) DÂN CHÚNG PHẢI CÓ MỘT MỨC SỐNG CAO: Muốn mở mang kiến-thức, theo dõi các vấn đề chính trị, dân chúng phải có đủ thì giờ rảnh rang, không bận tâm đến vấn đề sinh kế. Nếu người dân quanh năm suốt tháng chỉ biết lo lắng về công

việc kiếm ăn, sống ngày nay chưa biết ngày mai ra sao, thì những cuộc bàn cãi tại Quốc Hội, đối với họ chỉ là công việc của một lớp người xa lạ, sống trong một thế-giới khác, không liên quan gì đến cuộc đời lam-lữ của họ. Thế mà ai cũng biết rằng một chính thể muốn thành công phải đi sâu vào tận tầng lớp cuối cùng trong xã hội, phải làm cho mọi người hiểu rằng Chính-phủ là Chính-phủ của họ, Quốc-Hội là Quốc-Hội của họ, và sự thành công hay thất bại của chính-quyền cũng là sự thành công hay thất bại của chính họ. Ngày nay ai cũng thấy rõ sự tương-quan mật-thiết giữa điều-kiện kinh-tế và tổ chức chính-trị của một quốc-gia. Không cần phải đọc Marx người ta cũng biết rằng một lâu đài dân chủ tự do không thể xây dựng trên một nền móng kinh-tế và xã hội cò lỗ, trên sự dốt nát, trên mức sống quá thấp kém của dân chúng.

4) PHẢI CÓ MỘT TỔ CHỨC CHÍNH ĐẢNG VỮNG CHẮC: Ngày nay ai cũng thừa nhận rằng sự thành công của chính-thể đại nghị tùy thuộc chặt chẽ vào tình-trạng các chính đảng.

Trước hết, như ta đã thấy, chính-thể đại nghị dễ thành-công trong một nước theo hệ-thống lưỡng-đảng như ở Anh. Nội các Anh luôn luôn vững mạnh, kiên-cò, vì lúc nào cũng được đa số ở Quốc-Hội ủng hộ. Trái lại một trong những yếu tố đưa đến thất bại cho Đệ Tam, Đệ Tứ Cộng Hòa Pháp, chính là vì ở Pháp có nhiều đảng quá (3).

Hơn nữa, chính-đảng phải được tổ chức chặt chẽ. Đây cũng là một điểm khác biệt giữa các quốc gia Hồng Mao (pays anglo-saxons) và các Quốc-gia La-tinh. Ở Anh, và ở Hoa-Kỳ, người ta chú trọng đến cách tổ chức; ở Pháp, người ta lại chú trọng đến lý thuyết (idéologie). Các chính đảng Hồng Mao mạnh; Các chính đảng Pháp nghèo nàn, thiếu-kỷ luật. Người cử-tri Anh có thể bắt thần thay đổi thái-độ: năm nay bỏ phiếu cho đảng Bảo-Thủ sang năm lại bỏ phiếu cho đảng Lao-động. Chính nhờ thế mà có sự luân phiên cầm quyền giữa 2 đảng ở Anh — và do đó không có đảng nào cầm quyền lâu quá đến nỗi sinh ra hư hỏng, chuyên-chê. Người cử-tri Pháp, trái lại, lúc nào cũng có những ý-tưởng chính-trị, cho nên bỏ phiếu theo tư-tưởng, theo ý kiến của mình: người Pháp bỏ phiếu cho phe hữu hay phe tả; người Anh bỏ phiếu ủng hộ hay chống lại tùy theo thái-độ của ứng-cử-viên trong một vấn đề cụ thể. Chính vì người Pháp quá gắn-bó với những ý-kiến chính-trị của mình nên số ghế của mỗi nhóm trong Quốc-hội Pháp thường không thay đổi bao nhiêu qua mỗi lần tuyển cử.

Cuối cùng, giữa 2 chính đảng, phải không có những điểm khác biệt sâu-xa đến nỗi không thể thỏa hiệp với nhau được. Hai đảng phải thỏa-thuận với nhau về những vấn-đề căn bản, và chỉ khác nhau ở những điểm thứ yếu. Nếu 2 đảng không cùng ý-kiến về chế-độ, về hiến-pháp, về hạ tầng cơ-sở chính-trị của các Quốc-gia v.v., chính-thể đại nghị không thể nào tồn tại được. Đã đành đảng đối-lập có quyền chỉ trích Chính-phủ, nhưng không được chỉ-trích những biện pháp nào mà nếu đảng đó lên cầm quyền cũng sẽ đề-nghị biện-pháp ấy.

Nói tóm lại Chính-thể đại nghị là Chính-thể các đảng phái. Nếu đảng phái không được tổ-chức chặt chẽ, không có tinh-thần kỷ-luật, Chính thể đại-nghị khó mà thành công. Tổ-chức lại các chính-đảng, đó là vấn-đề số 1 của các Chính-trị gia Pháp. Léon Blum đã có lần phải thở than: « Ôi! nếu ở Pháp có những đảng phái chính-trị! Nếu các đảng phái được tổ-chức và có một học-thuyết!... » (4)

Đó là những điều-kiện tối-thiểu để một chính-thể đại-nghị hoạt-động thành công. Nhưng đó quả là những điều-kiện khó-khăn. Bởi vậy ngay tại Âu-

Châu ta chỉ thấy Chính-thể đại-nghị hoạt động bình thường ở Anh, ở các nước Thụy-Na-Đan, kém thành công ở Pháp, và chẳng bình thường tí nào ở Tây-Ban-Nha. Trên toàn cõi Châu-Á và Châu-Phi, trừ — một cách tương đối — Ấn-Độ, Nhật-Bản, Chính thể đại-nghị đã không hoạt động bình-thường và đã gặp nhiều thất bại.

Đó là những lý lẽ mà sách vở thường đưa ra để không tán thành việc áp dụng chính thể đại nghị tại các nước chậm tiến. Cứ theo sách vở thì chính thể đại nghị là một chính thể để các nước chậm tiến ước mơ mà thôi, chứ không thực hiện được, cũng như một đũa bẻ đứng mũi trước cửu kính báy đồ Noel mà trong túi không có tiền.

Đứng trước những điều-kiện khó-khăn đó, Việt-nam ta nghĩ sao?

IV.— Việt Nam và chính thể đại nghị

Việt Nam gặp đủ tất cả những khó khăn vừa kể.

1) VIỆC BẦU MỘT QUỐC HỘI XỨNG ĐÁNG:

Ta phải công nhận rằng từ trước đến nay danh từ « Quốc-Hội » vẫn không được nhận dân Việt-Nam kính trọng. Không ai thừa nhận những Viện Dân Biểu thời Pháp thuộc, Quốc-Hội 1946 của « Việt Nam Dân Chủ Cộng-Hòa », cùng Quốc-Hội của gia đình họ Ngô là đại-diện trung-thực của dân chúng. Trái lại, những cái Quốc-Hội đó chỉ là những tên đánh trống thổi kèn phụ-họa cho một bọn làm trò hề dân-chủ trên sân khấu chính-trị mà khán giả là những chính-khách ngoại-quốc gà mờ sẵn sàng tung tiền thưởng. Nói một cách khác, những Quốc Hội đó chỉ là những bộ áo dân chủ để khoác lên những quyết-định độc đoán của một người hay vài ba người. Hiện trạng này cũng là hiện trạng chung của các quốc gia chậm tiến. Người ta không thừa nhận sự chỉ-trích, đòi lập trong Quốc-Hội. Thậm chí một số đông quốc gia Á-Phi trắng trơn tán dương chế-độ độc đảng.

Vấn-đề đòi-lập trong các quốc-gia chậm tiến là một vấn đề gai góc, cần được bàn cãi dài hơn. Chúng tôi thừa nhận rằng công-nhận đòi-lập là một việc rất khó khăn và có thể đưa lại nhiều nguy hiểm cho các nước dân chủ phôi-thai, vậy mà ta không thể quan niệm một chính-thể đại-nghị theo kiểu Tây phương nếu không có đòi lập trong Quốc-Hội. Đòi lập là một bộ máy chính trong bộ máy lớn hơn là chính-thể đại-nghị. Phải có đòi lập mới có sự luân phiên cầm quyền giữa các chính đảng, và có sự luân phiên cầm quyền đó mới tránh được hai hiểm-họa này: Sự độc-tài của một chính đảng cầm quyền quá lâu, và sự chỉ-trích nóng-nảy, thiếu xây dựng của chính đảng chờ mãi vẫn không nắm được quyền hành.

Cho nên muốn du-nhập chính-thể đại-nghị Tây phương (nghĩa là một chính-thể trong đó chính phủ chịu trách nhiệm trước Quốc-Hội) vào Việt-Nam, công việc trước tiên là làm thế nào để bầu lên một Quốc-Hội xứng đáng và có thiện chí. Nhiều vấn đề khó khăn được đặt ra: Trước hết phải có võ dân chúng, phải làm thế nào để gạt bỏ hết những sự nghi ngờ, mỉa mai, đã ăn sâu vào đầu óc dân chúng từ bao năm nay đối với cơ quan đại diện cho nhân dân

(xem tiếp trang 6)

(1) Bagehot, sách viện dẫn, trang 244, và kể tiếp.

(2) Paul Reynaud, le Figaro 1-4-53.

(3) Các nước Thụy-Điễn, Nauy, Đan-Mạch tuy theo hệ-thống đa đảng, nhưng vẫn thành công nhờ những yếu-tố đặc-biệt, nhất là nhờ có một đảng chiếm ưu thế hơn các đảng khác, nghĩa là tuy đảng đó không chiếm được đa số tuyệt đối nhưng cũng được một số ghế trội hơn các đảng kết-hợp với mình nhiều.

(4) L. Blum, La réforme gouvernementale, p.20

THƯ GỎI

TRUNG TƯỚNG NGUYỄN KHÁNH

Saigon, ngày 10 tháng 10 năm 1964

Kính gửi

TRUNG TƯỚNG NGUYỄN KHÁNH

Thủ Tướng Chánh-phủ Xứ Lý Thường-Vụ,

Sài Gòn

Thưa Thủ-Tướng,

Trong cuộc họp báo ngày 9 tháng 10 năm 1964 vừa qua của Thủ-Tướng, báo chí có đặt câu hỏi như sau :

« Trước đây Thủ-Tướng đã tuyên bố sẽ dùng biện pháp mạnh để bảo vệ chủ quyền quốc-gia, tại sao Thủ tướng lại không ra lệnh giải tán các Hội-Đồng Nhân Dân Cứu-Quốc và đóng cửa 11 tờ báo không có giấy phép ở miền Trung ? »

Trong lời giải đáp, Thủ tướng có nói những câu như sau : « Đối với Hội Đồng Nhân Dân Cứu Quốc chính phủ không khi nào nhận tổ chức đó... Không có lẽ mỗi lúc vì những chuyện không đáng, chúng ta lại đem quân đội tới. Riêng đối với HĐNDQ hiện nay đã có hai đại diện được Trung-tướng Dương văn Minh mời vào Thượng Hội Đồng Quốc-gia, vậy cho tôi miễn phê bình một cách chính thức như ngày hôm nay... »

Về HĐNDQ, suốt mấy tuần nay, một số nhật báo và tờ chức ở Thủ-đô đã không ngớt bàn tán và chỉ trích. Thái độ của chúng tôi là im lặng làm việc. Đối với những lời chỉ trích có tính cách xây dựng, chúng tôi cảm ơn và im lặng sửa đổi. Đối với những lời chỉ trích có tính cách phỉ báng, chúng tôi lại càng im lặng để nhân dân phán xét.

Hôm nay, chúng tôi phải buộc lòng lên tiếng đối với câu nói của Thủ Tướng, không phải vì HĐNDQ được nhắc nhở đến, cũng không phải vì cá nhân của chúng tôi được nhắc nhở đến, mà chính là vì Thượng Hội Đồng Quốc-gia bị xâm phạm.

Thượng Hội Đồng Quốc-gia được thành lập do quyết định của Ban Lãnh-đạo Lâm-thời Quốc-gia và Quân-lực. Ban Lãnh-đạo đó gồm có 3 người, trong đó có Thủ-Tướng. Như vậy đương nhiên Thủ-Tướng không thể chối bỏ trách nhiệm đối với cơ quan đó. Mặc dầu các vị trong Thượng Hội-Đồng do Trung Tướng Dương văn Minh mời, nhưng Trung Tướng Dương văn Minh đã làm công việc đó với tư cách là một người trong Ban Lãnh-đạo và danh sách đã được thông qua bởi Ban này. Thượng Hội Đồng thành công hay thất bại, không phải chỉ một mình Trung-Tướng Dương

văn Minh chịu trách nhiệm, mà chính toàn Ban Lãnh-đạo phải chịu trách nhiệm đó.

Như vậy khi Trung-Tướng Dương văn Minh, với tư cách đại diện Ban Lãnh-đạo, mời Hội Đồng Nhân Dân Cứu Quốc, Thủ Tướng, một người trong Ban Lãnh-đạo, không thể nào tuyên bố « Chính Phủ không khi nào nhận tổ chức đó ».

Nói như vậy, Thủ Tướng đã tỏ ra không có ý tốt đối với Thượng HĐQG — cơ quan mà chính Thủ Tướng đã góp một phần trách nhiệm trong việc thành lập — bởi vì có lý nào một tổ chức không được Chính-Phủ nhìn nhận lại được mời tham dự cơ quan tối cao trong nước ?

Chúng tôi không yêu cầu ai thừa nhận cả, vì một lực lượng tranh đấu cách mạng đã từng chống lại hiến chương 16-8-1964, tất nhiên không bao giờ có thể được những người khai sinh hiến chương đó thừa nhận. Cũng vì vậy, giả sử chúng tôi có xin hợp thức hóa đi nữa, thì, với lời tuyên bố « không khi nào thừa nhận », Thủ Tướng đã nói lên ý định không bao giờ chấp thuận của Thủ Tướng. Nhưng, đầu Thủ Tướng không bao giờ công nhận, một tổ chức tranh đấu của dân chúng vẫn tồn tại bởi dân chúng, vì những lý do khiến dân chúng phải tranh đấu một khi còn tồn tại thì những tổ chức tranh đấu của dân chúng vẫn tồn tại như thường. Cho nên lời tuyên bố của Thủ Tướng chỉ chứng tỏ Thủ Tướng đã mâu thuẫn với Ban Lãnh Đạo khi ban này đã mời chúng tôi tham dự Thượng Hội Đồng Quốc-gia. Trong ban Lãnh-đạo có cả Thủ Tướng, như vậy chính lời tuyên bố của Thủ Tướng đã làm cho tự mình mâu thuẫn với mình.

Chúng tôi mong Thủ Tướng xác định lời tuyên bố của Thủ Tướng để chúng tôi có thể tìm hiểu được Thủ Tướng hơn, bởi vì khi cuộc phẫn loạn của Cần-lao xảy ra ngày 13-9-64, chính các HĐNDQ miền Trung là lực lượng nhân dân duy nhất đã đứng lên chống lại cùng với quân đội để bình vực Thủ-Tướng, thì nay chính Thủ Tướng đã đáp lại các đoàn thể nhân dân đó bằng cách đề cao Cần-lao !

Trân trọng chào Thủ Tướng.

LÊ KHẮC QUYỀN TÔN THẤT HANH

V. N. VÀ CHÍNH THỂ ĐẠI NGHỊ

(tiếp thảo trang 14)

Dân chúng có tin-tưởng vào những người mình sắp bầu ra, có ý thức được sự quan trọng của quyết-định của mình, mới bầu cử đứng đắn và theo dõi công việc của người mà mình đã bầu. Công việc này đòi hỏi một sự tuyên truyền sâu rộng của những đoàn thanh niên thiện chí.

Sau đó phải thúc đẩy những người xứng đáng, yêu nước, có thiện chí dân chủ ra ứng-cử.

Tuy nhiên điểm khó khăn chính vẫn là làm thế nào để dân chúng, nhất là dân chúng thất học & những chôn thôn quê xa xăm, có thể phân biệt những người xứng đáng với những kẻ mỵ dân ?

2) DÂN CHÚNG VIỆT NAM CÓ TRÌNH ĐỘ CAO KHÔNG ?

Ái cũng nhận thấy rằng trong mấy tháng lộn-xộn năm ngoái hồi Phật Giáo bị đàn áp, ngay cả những người dân thôn quê hẻo-lánh nhất cũng theo sát tình hình chính-trị từng ngày một. Những người có máy thu thanh thì lén lút nghe tin tức quốc-tê ; những người không có máy thì chờ đợi những người kia nghe xong vội-vàng đến nghe ngóng, thu lượm tin tức để rồi cùng nhau bàn bạc mừng, giận, vui, buồn. Những tên ngoại-quốc mà ngày trước có vẻ xa lạ, giờ đây quen thuộc quá : Nôn-ting, Cabôtlôt, Mác Namara, Tay-lo, nước Tích-lan phái đoàn liên-hiệp-quốc, đài VOA, đài BBC v.v.. Họ bàn bạc với nhau về những vấn đề trọng đại : Mỹ cắt đứt viện-trợ, vấn đề V.N ra trước Liên Hiệp-Quốc, lời kêu gọi của Đức Giáo Hoàng... Chưa bao giờ cái radio làm việc một nhọc như trong mấy tháng cuối cùng của chế-độ họ Ngô. Chưa bao giờ dân chúng V.N, thành thị cũng như thôn quê, theo dõi tình-hình chính-trị say mê đến thế !

Nhưng ta có thể căn cứ vào đó để kết-luận rằng dân chúng V. N có một trình-độ chính-trị cao không ?

Thật ra những biến cố năm ngoái quá sức trọng đại không những riêng ở V.N mà còn vang khắp trên thế-giới, không phải riêng cho một số người nào, mà liên hệ trực tiếp đến mọi người, xúc phạm đến lương tâm, đến tín ngưỡng, đến phẩm linh-thiêng nhất trong mỗi con người. Vì vậy không ai khỏi chú ý theo dõi tình-hình. Những biến-cố đó thuộc vào loại biến-cố bất thường, lâu lắm mới xảy ra.

Điều mà chính-thể đại-nghị đòi-hỏi ở dân chúng là sự theo dõi tình- hình chính-trị hằng ngày trong lúc thường cũng như trong lúc biến, và chính đời sống chính-trị hằng ngày nêu lên không biết bao nhiêu vấn đề tế-nhị, khó khăn. Liệu dân chúng V.N — mà hơn 80% là nông-dân — có đủ tư cách đó không ?

3) MỤC SỐNG CỦA DÂN TỘC V.N.

Khỏi cần phải dông dài, ai cũng biết rằng mục sống của dân chúng V.N thấp quá. Mỗi lo ngại thường xuyên của dân chúng là thất nghiệp, là mất mùa, là đói kém, là rét buốt, là bệnh hoạn. Trong tình trạng đó, chỉ có một vấn đề quan trọng đối với họ thôi là làm thế nào có cơm để lót dạ đây.

4) TÌNH TRẠNG ĐẢNG PHÁI TẠI V.N

Thật là đau lòng khi phải nói đến tình trạng đảng phái ở V.N. Đau lòng người nói, và mặt lòng người nghe. Thôi, chỉ xin sơ lược ít hàng.

Trước Cách Mạng 1-11-63, tuy người ta nghe nói nhiều tên nào là Phong-trào Cách Mạng Quốc-Gia, nào là Cần-lao nhân vị, nào là tập đoàn Công Dân, nào là Liên Đoàn Công Chức Cách Mạng v.v... nhưng kỳ thật chỉ có một đảng là đảng họ Ngô.

Sau Cách Mạng 1-11-63 vừa qua, các đảng cũ và đảng mới ở V.N đua nhau trôi dạt như năm. Bây giờ nhiều đảng quá, không ai nhớ nổi con số các đảng phái, chứ đừng nói là nhớ tên. Đã thế, các

(xem tiếp trang 8)

NHẬT KÝ LẬP TRƯỜNG

TÂM HOÀI TÂM

THỨ SÁU 9-10-1964

Những lời chửi mửi của những người ithác loạn. Quá tình ngộ nghĩnh. Và mất hết lương tri. Từ khi Lập Trường ra đời đến nay, đã được chửi bao nhiêu nhiều là thứ mửi. Mửi Phật giáo : làm như Lập Trường không có quyền có một tôn giáo như ai ! Và thầy chửi không xong mửi này, họ liền cho Lập Trường chiếc mũ tam gài Trung lập. Nhưng trước phản ứng của nhân dân và độc giả, quá quát hơn, họ chửi đại chiếc mũ Cộng sản vô thần ! Họ uy thế bằng cách chửi mửi ! Trường không còn gì hèn nhất cho bằng — Thế mà họ vẫn chưa chịu dừng ngang đó. Chửi thêm cho Lập Trường chiếc mũ Cần lao ! Người ta nghĩ rằng những kẻ ấy đến hồi điên dại. Và chỉ còn biết lao đầu theo bóng. Theo những ảo tưởng của chính mình. Và do đây bắt chấp sự thật — Ý thức chính trị do Lập Trường phát động trong lòng quần chúng đã làm cho đôi phương sợ hãi. Đôi phương là tất cả kẻ thù của dân tộc gồm có Cộng sản, Độc tài, Quân phiệt và đảng Cần lao — Chính những con người này đã manh tâm chửi mửi. Để gieo hoang mang trong lòng dân chúng. Để gây chia rẽ giữa độc giả và Lập Trường. Nhưng cuộc tranh đấu cho tự do của Lập Trường nhất định không vì thế mà dừng bước. Chông gai càng nhiều, Lập Trường càng xông xáo — Để tiến lên cùng nhân dân, tìm cho xứ sở một con đường. Nhất là một ý thức hệ phát xuất từ nhân dân để có thể đối phó và chiến thắng Cộng sản. Cho nên « dù ai nói ngã nói nghiêng » « dù ai nói đông nói tây » Lập Trường « vẫn vững như cây giữa rừng ». Để cho nhân dân ý thức và kết tội những phần tử gian manh. Chỉ biết sống bằng nghề chửi mửi. Để cho nhân dân tộc phán xét sau này. Vì ngoài độc tính thời sự ra, tất cả những gì xảy đến hôm nay đều bao hàm một sự phán đoán lưỡng giá của lịch sử mai sau — Và không ai tránh được lịch sử. Cho nên xin những ai nhìn ngán, hãy tập nhìn xa. Và nhất là những ai chưa biết đấu tranh, hãy đứng vào hàng ngũ của dân tộc.

THỨ BẢY 10-10-1964

Đại Hội Giáo Dục Toàn Quốc — Thủ Đô muốn đặt vấn đề Giáo Dục như một trọng tâm trong giai đoạn bấy giờ. Ý nghĩa sâu xa của vấn đề có lẽ là ở đó. Vì một nền chính trị quốc gia hay hoặc dở là tùy nơi Giáo Dục — Mười năm qua, chế độ Giáo Dục của chính thể Cần lao Nhân vị đã đưa đến tình trạng hỗn loạn bấy giờ. Trên cương vị nào, con người cũng như mất hết hành tinh chỉ hướng. Và nền giáo dục là một con bệnh, thì trách chi xã hội khỏi òm đầu. Và chính trường do đây mà sa đọa. Văn hóa vì thế mà suy đồi. Tư duy chấp nôi, luận lý bắt thành để chỉ

V. N. VÀ CHÍNH THỂ ĐẠI NGHỊ

(tiếp theo trang 7)

đảng danh tiếng cũ cũng tam phân ngũ liệt, Việt Nam Quốc Dân Đảng có biết bao nhiêu hệ phái, phái này khai trừ phái kia, đảng Đại Việt thì lãnh tụ bị trục xuất, đảng viên phải ra tòa vì có tham gia vào cuộc phản loạn 13-9.

Sự kiện này không thuận lợi một tí nào cho chính thể đại nghị. Kinh nghiệm ở Pháp và nhất là ở các nước Á Châu gần đây như Miền Điện, Nam Dương cho ta thấy rằng tình-trạng đa đảng lộn xộn, thiếu tổ chức, sẽ đưa chính thể đại nghị đến chỗ bất lực và sẽ kết cuộc bằng một cuộc đảo chánh, hoặc bằng một chính thể độc tài.

Vấn đề chính là làm thế nào quy tụ các đảng, các nhóm hiện hữu có tính cách giả tạo đó thành hai đảng lớn có tổ chức thực sự và đi sâu vào mọi tầng lớp xã hội. Hai đảng này sẽ thỏa thuận với nhau về những nguyên tắc căn bản, và chỉ khác nhau về những điểm thứ yếu. Như vậy hai đảng này nhất định không phải là hai đảng có tính cách tôn giáo.

Đây là một vấn đề cực kỳ khó khăn. Khó khăn thứ nhất là tổ chức nội bộ trong mỗi đảng ; khó khăn thứ hai là xây dựng hệ thống lưỡng-đảng ; khó khăn

còn những cuồng vọng thiêu đạo đức của những con người đã mất hết tâm hồn. Trở thành những tay sai bại nhược của danh vọng, quyền hành và tài chánh. Mong sao Đại Hội Giáo Dục Toàn Quốc sẽ đặt những căn bản đầu tiên. Cho một chế độ Giáo dục quốc gia phát huy được cá tính và tinh thần bất khuất, trong sạch, dũng cảm, vô vị lợi của giống nòi. Để xây dựng lại một xã hội Việt nam bị vi trùng thời tha của cái học từ chương, nô dịch, đục khoét !

CHỦ NHẬT 11-10-1964

Cuộc họp báo của Trung Tướng Khánh trong tuần. Mở đầu một ý thức ủng hộ lại Cần lao — Cần lao trở nên có công. Cần Lao chống Cộng. Sao không nói luôn Cần Lao phản loạn, Cần Lao kỳ thị tôn giáo, Cần Lao đàn áp Phật tử, Cần Lao cai trị dân chúng Việt Nam suốt chín năm nay. Cần Lao là một đảng chính trị. Đã nắm quyền sinh sát nhân dân miền Nam Việt Nam với chính quyền của nó. Đó là chính quyền Ngô-đ-Diệm. Nay chính quyền đó đã bị lật đổ. Thì không lý gì đảng ấy vẫn còn quyền. Dù là quyền chống Cộng. Đừng lợi dụng chiêu bài chống Cộng để che chở Cần Lao. Cái công chống Cộng không đủ để che lấp tội ác chín năm qua đã cao bằng núi và sâu bằng bể ! Không có một cái công gì có thể chuộc tội sát nhân, hà hiếp nhân dân, lũng đoạn kinh tế quốc gia. Ông Diệm, ông Nhu, ông Cần không chống Cộng hay sao ? Họ đều là từ thù của Cộng sản cả đây, thế mà họ dám bắt tay với Cộng sản. Và họ là Cần Lao. Vì thế Cần Lao chống Cộng, nhưng Cần Lao cũng đã bắt tay với Cộng sản. Cần Lao chỉ chống Cộng khi không thể nào làm khác, khi còn có viện trợ đó la, chứ khi đó la bắt đầu bị cắt như hồi tháng 9-1963, thì Cần Lao đã ra mặt giao dịch với Cộng sản để thi hành kế hoạch Bravo I. Nhờ lại quá khứ một chút. Rồi hãy ca ngợi Cần Lao. Hay chính chỉ những kẻ Cần Lao mới ca ngợi Cần Lao và bắt chấp đến nhân dân vì nhân dân không Cần Lao nên không thể nào hiểu Cần Lao được ? Nhân dân hiểu Cần Lao qua ông Diệm, ông Nhu, ông Cần. Nhân dân hiểu sự chống Cộng của họ qua hành động của họ — Và nhân dân có quyền kết tội Cần Lao mà không cần đến một tòa án nào. Vì có tòa án nào đủ sức mạnh để kết án bằng lòng dân. Mà khi lòng dân đã kết tội rồi thì không một ai còn có thể bào chữa được.

THỨ HAI 12-10-1964

Đại Học Huế khai giảng. Các Phân khoa đã long trọng mở cửa hôm nay. Sự mệnh giáo dục vẫn không mất trong những con người đấu tranh cách mạng Sinh viên, Giáo sư vẫn tôn trọng cương vị của mình để không còn một ai có thể xuyên tạc được nữa. Nhưng trong phạm vi nghề nghiệp cũng như trong

thứ ba là tinh thần fair-play giữa hai đảng.

Ta đã biết rằng chính thể đại nghị là chính thể các đảng phái. Vậy mà chúng ta chưa có một hệ thống chính đảng cho ra hồn.

Do đó khó mà áp dụng chính thể đại nghị ở VN.

* *

Đó là những lý lẽ mà người ta có thể đưa ra để bác bỏ việc thực hiện chính thể đại nghị ở V.N. Những lý lẽ đó rất xác đáng, ai cũng công nhận như vậy. Thêm vào đó, người ta còn có thể nại tình trạng chiến tranh và phá hoại của Cộng sản. Thật là đầy đủ.

Nhưng có phải vì vậy mà ta xua đuổi chính thể đại nghị hay không ? Tôi xin trả lời : không — (còn nữa)

TIN GIỜ CHÓT

Một đoàn người võ trang đã tấn công bằng lựu đạn và súng tự động một ấp tân sinh ở Lăng cô. làm cho 3 thanh niên tử nạn và 19 người bị thương. Trong số các thanh niên chết, có một Huỳnh Trường gia đình Phật tử. Đoàn người này đã rút lui vào một vị trí tại Lăng cô. Cuộc điều tra cho biết rằng đoàn người đó chắc chắn không phải Việt Cộng.

lãnh vực học hành nghiên cứu, không ai có quyền ngăn cản sự phát huy của những khả năng — Nền giáo dục có mục tiêu khai phóng. Vì thế không có một sinh hoạt nào riêng biệt với một sinh hoạt nào. Nền sống quốc gia là một cuộc liên thể. Cái thuận tụy là cái đã chết trước khi được tụy được thuận ! Cho nên đừng tách cái này ra khỏi cái kia. Để chia rẽ nhân dân bằng ảo ảnh. Để dễ dàng phá đổ những lực lượng đầu tiên của cách mạng.

THỨ BA 13-10-1964

THỨ TƯ 14-10-1964 « NHUỒM BỆNH »

THỨ NĂM 15-10-1964

MỘT QUAN NIỆM CHỐNG CỘNG

(tiếp theo trang 5)

Sở dĩ từ mười tháng nay tình trạng miền Nam nạt bét như tương là vì quan niệm chống Cộng của chính quyền không phải là quan niệm chống Cộng của nhân dân. Và sở dĩ có sự khác biệt trầm trọng về quan niệm như vậy là vì chính quyền ông Khánh không phải là chính quyền của dân. Phải có một chính quyền của dân để thực hiện ý nguyện của dân, lúc đó mới mong tình hình ổn định. Nếu không —, nghĩa là nếu chính quyền nghĩ một đường, nhân dân nghĩ một nẻo —, chắc chắn chẳng bao giờ miền Nam này được thanh bình, chắc chắn chẳng bao giờ thắng được Cộng.

Nếu nói chống Cộng thì Ngô triều chống Cộng lắm đây ; và chế độ quân phiệt để non cũng tuyên bố chống Cộng rất háng. Nhưng tại sao dân tộc Việt Nam không thỏa hiệp với họ để « chống Cộng trước đã » ? Dân tộc Việt Nam đã dùng chiến lược lăm lăm chẳng ? Không ! Dân tộc Việt Nam không quá tôn Cộng sản mà đặt nó lên trên hàng đầu của mọi kẻ thù độc tài áp bức khác. Chúng tôi đã phá mặc cảm tự ti đối với Cộng sản. Chống một thể chế độc tài để thay thế bằng một thể chế khác, độc tài không kém, bản thù còn hơn, tức là đẩy cái đình này bằng một cái đình khác. Cái đình Cộng sản phải nhỏ đi. Và chỉ có Sức Mạnh của toàn dân mới nhỏ được. Muốn tạo Sức Mạnh đó, phải đem lại Lòng Tin cho dân chúng.

Sau khi chúng tôi đã trình bày như trên, nếu còn kẻ cho rằng chúng tôi không có lập trường chống Cộng, thì quá kẻ ấy đã mang bệnh xuyên tạc nan y !

Trời ! qua 27 số Lập Trường mà sự thật này vẫn có người chưa chịu nhìn nhận ! Mà cần phải nói « huych toẹt » ra, quả thật đáng buồn cho cái trí thức của những con người ấy.

CON SƯ TỬ NĂM NGŨ

(tiếp theo trang 5)

hỗn loạn xảy ra. Chúng càng chưởi bới, ta càng im-lặng. Chúng càng xúi dục, ta càng ăn nhẫn. Đó không phải là hèn-nhát. Đó cũng không phải là nhượng nhịn. Đó là một chiến-thuật.

Khó thay, bọn người của chế-độ cũ không đủ thông-minh để hiểu điều đó. Hiện nay, một số chính quyền ở cấp Quận, cấp xã, thầy dân chúng yên lặng, tưởng rằng cuộc tranh đấu đã hết, tưởng rằng dân chúng đã thua, bắt đầu ngóc cổ dậy, ho-he lên tiếng dọa nạt. Một vài nơi, dân chúng đã phảng-phất người thầy mùi trả thù.

Yên lặng không phải là chết. Con hổ trùn lui chính là con hổ sắp vỗ mõi. Trời đất yên lặng, chính là trời đất sắp nổi giông. Xin các người của chế-độ cũ tại Quận, tại xã, tại cả tỉnh nữa, hãy sớm tỉnh ngộ mà quay về với nhân dân, đừng có luôn luôn tự đặt mình trong cái thế kẻ thù của dân chúng.

Dân chúng không phải gác súng đầu. Dân chúng đang hèm súng đây. Chọc vào dân chúng lúc này tức là chọc vào con sư tử đang nằm ngủ đây.

GIÁ: Huế, Quảng-trị, Quảng-nam, Quảng-tín, Quảng-ngãi: 4 đồng
Các nơi khác thêm cước phí máy bay: 5 đồng